

SZEF – ÉSZT AKADÉMIA ÉRTÉKEK ÉS ÉRDEKEK

„KÍVÁNJUK A SAJTÓ SZABADSÁGÁT!”

A MAGYARSÁG LEGROSSZABBUL MŰKÖDŐ ALRENDSZERE:

A NYILVÁNOSSÁG

A SZEF-ÉSZT AKADÉMIA hetedik tanácskozása 2016. december 3-án a magyar médiapolitika számára és talán tudományos értelemben is jelentős alkalommá vált. Sokak szerint az évek óta várt összegző-elemző munka egy jelentős részét sikerült elvégezni. A „Kívánjuk a sajtó szabadságát!” címmel tartott nyilvános közgondolkodás anyaga az előadások videóival, helyenként szó szerinti szövegével, rendkívül részletes prezentációival és a számos csatlakozó tanulmánnyal együtt teljes terjedelmében megismerhető a <https://szefakademia.hu/esemenyek/tarsadalmi-nyilvanosság-mediarendszer> címen.

Az alábbi kérdésekre kerestük a választ:

Miként fajult el és vált védekezésre képtelenné a III. Köztársaság médiarendszere? Mi történt a közszolgálati médiával?

Milyen jogokat garantál a médiaalkotmány?

Nem úgy volt, hogy a minőségi újságírás műhelyei a demokráciák elsődleges garanciái?

A védekező társadalom újra arra kényszerül, hogy megteremtse a második nyilvánosságot?

MEGJEGYZÉS:

E munka során meggyőződésünké vált, hogy amennyiben nem sikerül a mai magyar társadalmi nyilvánosság alapvető viszonyait átalakítani, akkor bármiféle rendszerbeli vagy hatalmi változtatási kísérlet csak a nemzet erőforrásait pazarolja el, és még inkább konzerválja a fennálló, mélyen antidemokratikus, igazságtalan és csalárd kommunikációs viszonyokat. Azaz folytatódik a tulajdon és a jövedelmek jogállami látszatok szerinti átírástása egy egyre szűkülő kisebbség javára, s üzembn marad a mindezt hatékonyan eltakaró mai torz médiarendszer.

Vitáink „mellékterméke” az ismételt felismerés: a nacionalizmus a leghatékonyabb ideológiai forma és keret arra, hogy egy nemzet saját kisebbsége tartósan uralkodjon a többségen, és folyamatosan kirabolja azt, akadályozza fejlődését, azaz ellopja jövőjét.

Felismertük: aki javítani akarja a magyar nemzet jövőbeli kilátásait, annak először a szólás-szabadság, a politikai nyilvánosság, a helyi nyilvánosságok és a szabad, önfenntartó információs közterek területén kell megszerveznie az áttörést.

Leszögezzük: az állampolgári nyilvánosság akkor valóságos, ha a társadalom tagjainak az egymás közötti és egyenjogú párbeszédben szabadon lehet és belső igényük alapján szükséges is a közjó tartalmáról és a mindenkori kormány teljesítményéről véleményt cserélni.

Már pontosan tudjuk azt is, ennek alkotmányos, intézményi, gazdasági és piaci s még inkább kulturális (elő)feltételei és garanciái is vannak. E téma jelentősége állásfoglalásunk terjedelmében is tükröződik.

VÁLASZAINK, FELISMERÉSEINK ÉS AJÁNLÁSAINK:

Társadalmunk az 1848–49-es forradalom és szabadságharc egyik legjelentősebb vívmányaként tekint a következő mondatra: „Gondolatait sajtó útján mindenki szabadon közölheti” – ami annyit tesz, hogy nincs előzetes cenzúra. Ez rendkívül fontos, de tudjuk, már maguk a márciusi Ifjak is rájöttek, önmagában ez vajmi kevés.

Történelmünk azt bizonyítja, hogy amikor ez a cél – legalább részben – megvalósult, az sokkal inkább a közlők szabadsága volt, mint a közönség szabadsága és lehetősége a közölt gondolatok szabad és tömeges megismerésére. Mert a gondolatok többnyire és végül mindig meg-jelenhetnek – pár példányban, senki által nem ismerve, társadalmi hatás nélkül – valahol. De döntőnek mindig az bizonyult, hogy a terjesztés, a hozzáférés viszonyai és költségei hogyan alakultak a nagy többség, a közönség számára.

A cenzúra értelmezése is kétféle tehát, szűkebb értelemben a megjelenés előtt az előzetes szűrésről vagy engedélyezésről, tágabb értelemben a megismerésről, a hozzáférésről szól. Részben ennek megfelelően van nyílt, intézményes és jól látható cenzúra, és van rejtett, áttételes hatásokkal és kényszerekkel ható, amely érdekeltségi viszonyait és céljait is képes elrejteni vagy álcázni.

A médiairányítás állami monopóliuma a magyar történelemben sokféle úton és eszközzel, de mindig garantáltan hatásos módon érvényesült. A lapok alapításának és utcai terjesztésének engedélyezését a sugárzási frekvenciákkal (véges nemzeti erőforrásokról és nemzetközi kény-szerekről van szó) való gazdálkodás és engedélyezés váltja fel. A lap vagy nyomda indítását lehetővé tévő kauciót a frekvenciahasználati díj követte. Hiába a technikai fejlődés, az állam mindig kellő eszközzel rendelkezett (indexre tétel, terjesztés, sugárzás engedélyezése, tiltása), hogy bizonyos nézeteket elnyomjon mások ellenében, vagy adott témákat preferáljon.

Igaz ez mindaddig, amíg a társadalom kellő anyagi erőt gyűjtve nem képes és nem akar saját médiumokat piaci alapon, vagy piaci körülmények között nonprofit módon fenntartani. És társadalmilag, független testületek útján irányítani és ellenőrizni a nemzeti közmédiát!

A dualizmus időszakában, a Trianon előtti Magyarország területén 11 ezer cím, azaz lap indult. Az 5-8 ezer lakosú településeken nemegyszer több önálló (napi)lap is működött. Az 1914-ig tartó aranykor sikereinek okát keresve meg kell látnunk a helyi nyilvánosság szerepét, a sajtónak a helyi társadalmak életében, a hatalom ellenőrzésében és a gazdasági folyamatok szervezésében megvalósított funkcióit. Aztán az I. világháború miatti rendkívüli kormányfelhatalmazás felfrissítette a lapengedély és a tartalmi cenzúra intézményeit, s ezek 1944-ig életben maradtak.

Történelmi tapasztalatunk, hogy a Horthy-korszak sajtóirányítási eszközei, a lapok betiltása, az utcai terjesztés jogának megvonása, a „figyelmeztető” és „fegyelmező” perek indítása, a pénzügyi, piaci vagy az állami források megvonása, az újságírás mint szakma államosítása és a tételes cenzúra alkalmazása miként tértek vissza a jelenben, sokszor persze piaci jelenségnek álcázva.

Hasonlóan a szegénységpolitika visszatéréséhez – a komplex szociálpolitika helyett – a média-irányítás mai gyakorlata is mélyen merít a Horthy-, illetve Kádár-rendszer médiairányítási módszereiből. Vizsgálódásaink során riasztóan sok azonosságot találtunk. Minderre megdöb-benéssel nézünk abban a korban, amikor napjainkban már közel tíz megyében megszűnt a reggeli lapok kihordása, s ahol országosnak nevezett napilapok tízezernél jóval kisebb példányszámban jelennek meg.

Történelmi áttekintésünk szerint a dualizmus magyar sajtója szabadabb volt, mint a Monarchia német lapjai, Trianon után sokszínű, de alávett és az állam által dominált volt a nyilvánosság, majd jött negyven év, amikor a sajtóban nem volt magántulajdon és nem fért el semmiféle ellenvélemény.

Ebben a korszakban jött létre a nyilvánosságok koncentrikus köreinek rendszere, amiben épp úgy befolyásolták a tartalmak létrehozását, mint az adott médiumok társadalmi hatókörét. Leginkább ez az utóbbi sajátosság termelődött újra, mert a képzettségi szint és a vásárlóerő mentén ma újfent erősen szegregált nyilvánossági körök működnek egymástól elvágva, vagy alig érintkezve.

Amiképp a két világháború között, majd a rendszerváltás előtt rendszeresen tartottak főszerkesztői értekezleteket a kormányhoz hű lapok vezetőinek, vagy, ahogy a Miniszterelnökségen, esetleg az uralkodó párt központjában legyártották a kívánt tartalmakat, az átfogó kampányok üzeneteit, s ezeket aztán változtatás nélkül kellett közölni – ugyanúgy most is közlik ezeket közérdekű hirdetésként, és adóforintjainkból finanszírozva. **Az is ismerős, hogy a vazallusok – akiket persze költségvetési megrendelés és pénz tett gazdaggá – felvásárolják az ellenzéki lapokat, s „átállítják”, vagy felszámolják azokat, hiszen mindez most is előttünk zajló napi valóság.** (Időközben valamennyi megyei lap a kormány strómanjainak kezébe került.)

A király nélküli Magyar Királyság kormánya 1925-ben az MTI-vel szoros és ellenőrzött egységben, állami tulajdonú rt. formájában indította be a Magyar Rádió államrezont erősen szolgáló működtetését, és ez máig ható, rendkívül erős mintának tűnik.

Tudnunk kell, hogy – miként a BBC is – az MR, majd az MTRV 1997-ig előfizetéses rendszerben működött. Amikor aztán, már tíz évvel a rendszerváltás után, az akkori

szociálliberális kormányzat a költségvetés terhére átvállalta az előfizetési díjat az állampolgároktól, egyben elvette annak lehetőségét is, hogy a hallgatók a műsorok ügyében fellépjenek, mert *látszólag* elvesz-tették közvetlen megrendelői pozíciójukat.

Az elektronikus média – a rádió és a televízió – Európában az 1970-es évekig, nálunk 1996-ig állami monopólium volt. A hírszolgáltatás és a műsorgyártás nemzeti keretekben, országos hatókörrel, később Nyugat-Európában már önálló regionális műsorok és szerkesztőségek kerekében fejlődött.

Ebben az időszakban – és különösen a II. világháború után – Európában létrejött az európai jogfejlődéssel, a szociális piacgazdasággal, a jogállammal és a jóléti társadalommal, a politikai váltógazdasággal, a szólásszabadsággal adekvát – értékazonos –, de egyben ennek a hatékony működését is szolgáló és garantáló nemzeti közszolgálati média modellje. Ez a közszolgálati modell később az EU tagállamaiban kiállta a kereskedelmi média támadását, s a politikai nyílvánosságok meghatározó eleme maradt, miközben finanszírozása normatív, vezetése független, ellenőrzése és minősítése társadalmi maradt.

Ebben az európai közszolgálati modellben a hírszolgáltatás kiegyensúlyozott, független, hiteles, gyors és szakszerű. Az angol és a francia modell különbözik, de vagy fele-fele ellenzék és kormány, vagy egyharmad-egyharmad arányban kormány – kormányzó többség – ellenzék kap részesedést a hírvilágban. Ezek a nyelvi és nemzeti kultúrát hordozó és azt folyamatosan újratemtő közszolgálati médiumok szerepet vállalnak a társadalmi csoportok közötti párbeszéd fenntartásában, a világkultúra és a tudomány, a sport híreinek továbbításában.

Kultiválják a kisebbségek, a hátrányos helyzetűek, a társadalmi másság és a környezettudatosság témáit, kiegyenlítő, versenysemlegességi és esélyegyenlőségi modelleket, eljárásokat, a min-denre kiterjedő szolidaritás mintáját nyújtják a társadalomnak. Természetesen mindezeket tartalmazva minőségi szórakoztatást is biztosítanak, de meghatározó feladatuk a fórumteremtés, és mint alkotmányos alapintézmények ezzel államuk szólásszabadsági garanciái is egyben. Ezeket az ismérveket a magyar újságírás leginkább a rendszerváltás közvetlenül megelőző és követő években valósította meg. A magunk részéről, szakszervezetként mi ezt a közszolgálati média-modellt szeretnénk támogatni, és újra működni látni hazánkban.

A technológiai fejlődés eredményeként a nyugat-európai jóléti társadalmakban működő nemzeti közszolgálati médiumok kínálatában a regionális adások (tehát a helyi társadalmi közös-ségek önálló, róluk szóló műsorokkal /adókkal/ megvalósuló kiszolgálása) mellett megjelentek a tematikus csatornák, majd az internet belépése után elindult a digitális tartalmak szabadon hozzáférhetővé tétele, a műsorgyártás közvetlen közönségkapcsolatának megszervezése, valamint a közösségi nyilvános internetes közterek és fórumok üzemeltetése. E nagyszervezetek bázisán is folyik a teljes (nyelvi) kulturális örökség digitalizálása és folyamatos hasznosítása a jelenben. Mindezeket a jellemzőket túlnyomó többségben nem találjuk meg a mai, már újra államivá tett (volt közszolgálati) országos magyar médiumok működésében. Az okokat keresve kénytelenek vagyunk visszatekinteni a starthelyzetre.

Fiatalabb, a változás esélyét nem látó és ezért a hazát gazdasági menekültként esetleg sorsára hagyni készülő polgártársainknak is felidézzük: a rendszerváltás elképzelhetetlen lett volna a magyar sajtó és ezen belül a Magyar Rádió és a Magyar Televízió munkatársainak szerep-vállalása nélkül. Érdemes mindannyiunk emlékéből felidézni: 1989-ben e két intézmény élvezte leginkább az állampolgárok bizalmát, magasan vezették a nemzeti intézmények bizalmi listáját.

A rendszerváltást követő kaotikus sajtóprivatizáció a pártok és a kormányok hatalmi küzdelmeinek alávetve, torzultan, manipulációkkal terhesen, a piaci helyett hatalmi szempontok szerint valósult meg. Ez volt az azóta több hullámban is kiújuló médiaháború, amit átmeneti békeszerződésként az 1996. évi I. törvény zárt le. Ennek lényege, hogy a teljes médiarendszert (médiairányítást) és a közmédiát a parlamenti pártok uralma alá, az ORTT és a kuratóriumok felügyelete alá helyezte. A kuratóriumokban a mandátumokkal arányos paritást (a parlamenti pártok mandátumarányos részesedését) később a mindenkori kormányerők – egymást is váltó – csonka kuratóriumai követték, majd a kétharmad lehetővé tette, hogy a kormányerők a köz-szolgálat (MTVA) és az eddig is csak mímelt média-versenypiac feletti többpárti felügyeletet (ORTT, majd NMHH) az egypárt korlátlan hatalmával váltsák fel.

A teljes jogrendszer átalakításának próbaútjaként, még az Alaptörvény elfogadása előtt, a médiatörvény átírást jelentő módosításával és a semmire sem garancia Médiaalkotmánnyal – egyéni képviselői indítványok alapján – a kormánypártok 2010-ben – a maguk számára – megteremtették a jogi kereteket a teljes magyar nyilvánosság elfoglalására. Mint látjuk; majd az egész nemzet kárára, a maguk számára eredményesen! (Időközben a nyomtatott és elektronikus sajtó, a meghatározó digitális hírforrások döntő többségének eistandolása, felvásárlása befejeződött.)

Az NMHH felállításával, a frekvenciagazdálkodás szélsőséges jogalkalmazási gyakorlata útján teljesen átalakították a magyar rádiós piacot; jelenleg országos hatókörrel csak állami műsorok terjeszthetők (sugározhatók) hazánkban, de már (újja-) épülnek kormányhű magánhálózatok is. A műsorszórás digitális átállítása és a visszaállamosítás tovább fokozta az állami média dominianciáját – főleg a képzetlen és szegény vidéki lakosság médiafogyasztásában.

A nyomtatott sajtó minőségi része külföldi tulajdonban volt, s amikor a kilencvenes években a piacépítés és a márkák bevezetése bőséges reklámbevételt garantált, a nyereséget kivonták a magyar médiapiacról. Amikor aztán megérkezett a válság, a külföldi tulajdonosok „leadták” kiürített, tartalékok és jól működő internetes háttér nélküli lapjaikat, ezek aztán sorra a kormányerők strómanjainak kezébe kerültek; így lettek az állami világkép és a kampányok közvetítői.

A nemzeti hírügynökség (MTI) anyagait ingyenessé tették, elérve ezzel, hogy alternatív országos hírügynökség ne működhessen. A vetélytárs nélkül maradt hírszolgáltatás elfogult, a tudósítói munka manipulál, mert a szerkesztés szintjén dől el, hogy egyáltalán megtörtént-e valami. Az ingyenes hírekre berendezkedett szerkesztőségek számára, amiről az MTI nem ad hírt, az meg sem történt. **A közmédiák 1989–2010 között is problematikus és súlyos hiányokkal terhelt működését az utóbbi hét évben már olyan folyamatok jellemezték,**

amelyek miatt ki kell mondanunk: ezek ma a közszolgálatosság egyetlen követelményének sem felelnek meg.

A szabad, független, normatívan finanszírozott nemzeti közszolgálati média megteremtése a rendszerváltás egyik legnagyobb ígérete volt. Huszonöt éve – mint jeleztük már – a közmédia intézményeit kiemelkedő társadalmi bizalom övezte, s az állampolgárok joggal remélték, hogy ezekből a magyar nemzet és a Magyar Köztársaság kulturális és politikai nyilvánossága – alkotmányos – alapintézményei lesznek. Nem ez történt.

A magyar közszolgálati médiát 2010-et követően totálisan megszállta az állam. A politikailag „megbízhatatlannak” minősülő munkatársakat több hullámban és közel háromezer szakember – és családjaik – sorsát megtörve eltávolították.

Az eddig valamennyire független és kiegyensúlyozott hírszolgáltatást a legdurvább kormány-propaganda váltotta fel, a szerkesztőségek autonómiája megszűnt, ezeket „beépítették” az MTI működésébe. Ráadásul a számtalan átszervezés és költözés, a tényleges műsorgyártás többségének a kliensek felé történt kiszervezése után a már évi 130 milliárdba kerülő állami média a kortárs magyar kultúrának egyáltalán nem nyújt fórumot, arról már nem is beszélve, hogy a vidéki stúdiók felszámolása miatt az ország jelentős része „kiesett” a hírekből.

Mindez persze folyamatos tagadása a polgári nyilvánosság lényegének, ami nem más, mint a társadalom tagjainak szabad egymás közötti és egyenjogú véleménycseréje a közös tartalmáról és a mindenkori kormány teljesítményéről. Egy ilyen valódi nyilvánosságban rendje és értéke van a híreknek, és külön, elválasztva, a véleményeknek. Az érveléseknek oksági viszonyokat és hiteles tényeket kell tükrözniük, és nem fordulhatnak szembe az emberi logika szabályaival. Ezen értékek tartós érvényesülése esetén a közvéleményi többség rendszeresen a valóságos érdekviszonyok mentén formálódik ki.

Ezt azért is hangsúlyoznunk kell, mert a „modern illiberális” hatalomgyakorlás egyik legfontosabb eleme a médiakínálat túlzott felfuttatása, mert a számtalan tematikus csatorna és blogfelület indítása útján meg lehet osztani és szegmentálni lehet a médiafogyasztást. Ezzel lecsökken a mindenki által egyaránt ismert és reflektált médiatartalmak aránya, és lehetetlenné válik a többségi álláspont kialakulása – főleg akkor, ha a meghatározó, mégis többségi felületeken csakis a kormányzati kampányok láthatók.

A magyar lakosság ma helyileg, regionálisan és országosan sem küzdött meg a saját adójából, de ellenőrzése és befolyása nélkül működő, most állami médiumok ellenőrzéséért – sem országos, sem regionális és helyi szinten, kába médiumként szívja fel az egyoldalú állami üzenetek tartalmait.

Ráadásul a menekülő sajtószabadságot segítve csak igen korlátozottan akarja vagy képes a maradék minőségi és független sajtót (napi- és hetilap, rádió, hírportál) mint vásárló eltartani. Ennek egyaránt oka az érdekelismerés és a szándék, valamint a vásárlóerő hiánya.

A helyi lapok egyre inkább ingyenesek, és a mindenkori polgármesterek közlönyeiként működnek. Élő, lüktető, független helyi nyilvánosságot gyakorlatilag egyetlen nagyvárosunkban

sem próbált meg létrehozni az elmúlt negyedszázad alatt senki. Ez valamennyi politikai pártunk közös mulasztása.

A helyi rádiók mára az egész országban egységesen az MTI ingyenes hírblokkjait – a kormány kampányait – ismételtetik óránként. Ráadásul az állam által elköltött hirdetési milliárdok – ezt közérdekű tájékoztatásnak mondják – irányított elosztása a politikai lojalitás és nem a fogyasztói/olvasói/nézői elérés mutatói szerint alakul. Valójában a kliensek feltőkésítése folyik, ami ráadásul vezérli a valódi versenypiaci szereplők hirdetési döntését is. A nem preferelt szerkesztőségek így kilátástalan helyzetbe kerültek.

Ma kilátástalannak tűnik a magyar újságírás helyzete is, mivel a médiumok felvásárlásával a szerkesztőségek 90%-a elvesztette függetlenségét. A Freedom House sajtószabadsági listáján hazánk a 23. helyről 2010-től 2016-ra a 78. helyre csúszott, a Riporterek Határok Nélkül listáján ugyanerről a helyről a 65-re estünk vissza. Az elszegényedés, a szűkülő családi költségvetések miatt az újság, vagy a drágább kábel-tv és internet-előfizetés marad el legelőbb, s főleg a képzetlenebb és szegényebb néprétegek alapvetően az ingyenes médiumokból, az állami csatornákból, a kereskedelmi televíziókból tájékozódnak.

Külön kell szólnunk a digitális média szerepéről, az internetes portálokról, a közösségi médiának nevezett Facebook-felületekről. Rendkívül fontos körülmény – bár a magyar társadalom működésében még nem kihasznált lehetőség –, hogy az internet az első olyan médium a nyomtatás, a film, a rádió és a televízió történelmével szemben, amelynek nem volt – vagy még nincs – állammonopol szakasza. Bár a rendkívül sok keletkező információ ellenére is ez a leginkább kontroll alá helyezhető kommunikációs forma, mégis ez tartalmazza, adja és biztosítja az egyénnek a legnagyobb szabadságot a tartalmak létrehozása, raktározása, válogatása, rekonstruálása, küldése és terjesztése, fogyasztása terén. A közösségi médiának nevezett technikailag nyitott terep ma látszólag hozzáférhető, de használatának valóságosan közösségi kultúrája, szélesebben kiterjedt anyagi bázisa még mindig hiányzik. Ennek okai többfélék.

E szabadság használata felé tartva az előfizetés és az eszköz megszerzése előtt **kulturális küszöbként jelentkezik maga a digitális írástudás, aminek megszerzése az oktatás keretei között ma Magyarországon – megfelelő családi háttér hiányában – közel sem garantált.** Sőt, egyes kutatások szerint a magyar iskolákban ma zajló folyamatok miatt tíz év múlva (2027) társadalmunk kisebb hányada rendelkezik majd ezzel a képességgel, mint jelenleg. Rossz üzenet ez a szakszervezeteknek is, amelyek szükséges újjászerveződésére csakis az internet bázisán kínálkozik lehetőség.

A lapstruktúra változásai és a példányszámok csökkenése is közrejátszik ebben, de a digitális és a kereskedelmi (bulvár) valamint az állami média témaválasztási szokásai mellett még szembeötlőbb, hogy a társadalmi párbeszéd, az érdekreprezentáció, a szakmapolitikai megfontolások témái, a munkakörülmények, azaz maga a dolgozó ember és gondjai, a bérharc szinte teljesen eltűntek a magyar nyilvánosságból.

Szakszervezetként ezért különös érzékenységgel kell reagálnunk arra a hiányra, amit a magukat ellenzékinék és demokratikusnak nevező pártok szándékaiban, programjaiban a kívánatos médiapolitika vonatkozásában látunk.

Miközben véleményünk szerint mindenféle érdemi politikaváltás előfeltételeit a nyilvánosságban kell megteremteni, lehetetlen nem észrevennünk, a magyar médiarendszer és társadalmi nyilvánosság megújítására ma senki nem kínál nyilvános programot. Az ellenzéki – magukat ennek mondó – pártok következetesen kerülnek ezt a témát.

Ez azzal a gyanakvással tölt el minket, hogy egyes pártok e mai rendszernek inkább az irányítását szeretnék megszerezni, minthogy egy valóságos társadalmi nyilvánosság megteremtése érdekében felszámolják ezt.

Márpedig a nyilvánossághoz kapcsolódó jogok, a szellemi termékekhez fűződő szerzői jogok – mert ezek adják a tartalom-előállítás, mint üzem folyamatos biztonságát –, a források védelméhez kapcsolódó jogok, a társadalom kulturális termékek elérését garantáló jogai (a kulturális örökség) körüli viszonyok és a sajtóban ma munkát vállalók jogai egyaránt rekonstrukcióra, garanciákra várnak.

A mai hátrányos médiaviszonyok úgy jöttek létre Magyarországon, hogy az eredetileg e jogok védelmére rendelt intézményekből egyik sem végezte a kötelességét. A Médiatanács, az NMHH, a Nemzeti és Hírközlési Biztos, az Informatikai Tudományos Tanács, a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanács mellett működik még – súlyos milliárdokért – a Digitális Jólét Program, s Ózdon a Digitális Erőmű. Természetesen meg kell említenünk magát az Alkotmánybíróságot is.

Civil területen a sajtószabadság és a legszélesebb nyilvánosság védelmére szerveződtek az újság-író-szervezetek (MÚOSZ, MÚK, PRÚSZ, MAKÚSZ), a Magyar Lapkiadók Egyesülete, a Fősze-kesztők Fóruma. Állami és társadalmi partnerekben tehát sem a szakszervezeteknek, sem a pártoknak nincs hiányuk. A folyamatokat összekapcsolni, szervezni és vezetni kell, és ebben közös, egyeztetett és erős állásponttal újra szerepet kell vállalniuk a magyar szakszervezeteknek.

Természetesen csak azután, vagy azzal párhuzamosan, hogy alapvetően digitális eszközökkel teljesen megújítják belső kommunikációs rendszereiket, ezekkel eljutnak a saját tagjaikhoz, majd erről a bázisról képesek lesznek a társadalom figyelmét ismét felkelteni, a számukra felismerten jelentős témák tárgyalását megszervezni és határozottan irányítani. E területről ma inkább a szakértelem és a szándék, mint a pénz hiányzik...

Véleményünk szerint a magyar társadalmi nyilvánosság új korszakát a munkahelyek, a szakmák, a hivatások, illetve a lakóhely helyi társadalmi viszonyai között kell megalapozni. Az információszabadság érvényesítésével és más skandináv sajtóintézmények átvételével (levélbontás, lapombudsman, költségvetési és adóadatok) – feltételezve az önkormányzatiság megújítását is – a települési költségvetések adott százalékát (3-4%) a helyi médiumok normatív finanszírozására kell fordítani, független, nyilvánosan pályázott főszerkesztőkkel, társadalmi felügyelettel.

A nemzeti közszolgálati média mai állapotában és egyetlen budapesti központtal – véleményünk szerint – megújíthatatlan. A közszolgálati legjobb magyar hagyományai alapján, de hat-hét regionális centrumban és önálló műsorokkal, élő közönségkapcsolatokkal, erős internetes jelenléttel, internetes közterekkel, fórumokkal, nyitott archívumokkal megerősítve kell megteremteni a magyar élet új közszolgálati

médiumait, a folyamatot körzeti adások keretében indítva. A sugárzási és műsorelosztó rendszer kis átalakításokkal képes a regionális műsorok terjesztését a legkorszerűbb módon – szegmentálva – biztosítani.

Álláspontunk szerint egy ilyen lépés – amely a feudalizmus viszonyaiba visszasüllyedt vidéki Magyarország viszonyait alapvetően átrendezné – önálló, demokratizáló társadalmi programként is értelmezhető, természetesen csak a regionális elv közigazgatási területről indított érvényesítése esetén. Az európai fejlesztési pénzeknek is új pályát teremtene, ha azok egyenesen az önálló és választott regionális önkormányzatokhoz kerülnének, nem pedig a mindenkori kormány újraelosztó kénye kezére...

Az újjászervezett MTI és a kevesebb számú országos program kínálatát a működő regionális főműsorok kínálatára kellene építeni. E regionális műsorok ősformáit, kikristályosodási pontjait a jelenlegi független – internetes – újságírói műhelyek teremthetik meg, akár már a jelenlegi csírákból kiindulva.

A társadalmi nyilvánosság újjászervezése és demokratikus működtetése az egyik legjelentősebb nemzeti és gazdasági erőforrásunk lehet a jövőben. Ez is olyan terület, amiben nemzeti konszenzust kellene teremtenünk. A folyamatot tehát a ma civil kezdeményezésként induló önálló és független kis szerkesztőségek értékbázisáról indulhat és teljesebben ki. Természetesen az egész folyamat – a magyar nyilvánosság megújítása – csakis az államélet, a közhatalmi működés megújításának részeként, nyilvános törekvések és fellépések alapján érhető el. Az alapviszonyok szabályozása önálló alkotmányozási téma – a magyar jövő egyik záloga! **Elvárjuk a politikai pártoktól, hogy nyilvánosságpolitikai céljaikat fogalmazzák meg programszerűen, és ezeket tegyék nyilvánossá. Álláspontunk szerint ennek hiánya minden egyéb törekvésüket hiteltelenné teszi.**